

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistola de vita contemplativa (Scala claustralium) - Cod. Schuttern 6

Guigo <de Castro>

[Schuttern], [17. Jahrh.]

Novizenunterweisung

[urn:nbn:de:bsz:31-72286](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-72286)

4

Credat. meminerit illud ap^{li}. Fidelis Deus qui vocavit vos.
qui etiam Faciel. qui sperant in Domino mutabunt For-
titudinem. current et non laborabunt. ambulabunt et non
deficient. ad hoc tentationum et cogitationum malariam
provincijs, et absque more dispendio est obstandum. vel si
earum insultus spirituum inquietent non solum Confess²,
verum etiam alij seniores sunt in adiutorium advocandi.
ut unius debilitas multorum adiutorio sustentetur. Frater
qui adiuvatur a Fratre. quasi civitas Firma. qui autem
vulnus delegere vel auxilium petere negligit. sua non
immerito negligentia perit. Denique cum Diabolus servi
Dei spiritum per trisuliam devere gudeat. ipsam si
quando irrepressibilis repellentes. Christo Domino qui
datorem hilarem diligit, in cordis labia Tamulantur.
attendentes solliciti ne de sua unquam vocatione ingrati
aut lepidi regratiatores appareant coram Deo. ubi sol
radial gratia. nubilum tentationis abscedat. solet in
aqua turbida labere piscaturus animam. coluber
Tortuosus. maximum inhabitantis gratia signum.
Spiritalis Labia. porro qui vocationis gratiam non
agnoscit, indignum se vocationis Fructu constituit. bene:
Fructus ingratus exhibitis. in exultatione exhibendis.
verum quia per se nullo modo sufficerent ad machinamenta
diaboli repellenda, ad Christum propter quem omnia
contempserunt, qui est tentationum refugium et de-
bitum Fortitudo. qui se Fideliter invocantibus Faciel
cum tentatione pvenit ut valent sustinere, crebris
supplicationibus et Devotis recurrant. ut qui eos
dignatus est de Fornace babilonis eripere. bonum
in eis perficiat quod incepit. Frequens et fervens
oratio Dissipat omne malum. olla Ferventi musca

Non insident.

Capitulum.

De
Necessitate humilitatis.

Denique quoniam ut ait hugo. sicut cera nisi prius emollita fuerit. formam non recipit. sic et homo quidem ad formam virtutis non flectitur. nisi ab omni elationis et contradictionis rigore per humilitatem humiliter humilietur. necesse habent qui disciplina cupiunt moribus informari. ut humilitatis radicem in corde figere studeant. et honorem propria voluntatis presumptionis et irreverentiae vitium qua a superbia procedere solent. tam in re quam in signo vigilantius caveant. ut ut humilitas ancillae more. locum praeparat disciplinae. verum qui vult defectus proprios cordis oculo contemplari. necesse est vere humiliari sub potentis manu dei. ideoque se famulum christi admones. ut cognitionem horum defectuum adeptus valde humiles spiritum suum. et tibi ipsi vilescas. humilitas enim est virtus. ut dicit bernardus. qua homo verissima sui ipsius cognitione sibi ipsi vilescit. hanc virtutem maxime a filio dei famulus dei discere debet. quia ipse dicit. Discite a me. quia mitis sum et humilis corde. qui enim virtutes sine humilitate congregat in ventrem paleam mittit. ut dicit beatus gregorius. sicut enim principium omnis peccati est superbia. sic fundamentum omnium virtutum est humilitas. Discite autem veraciter esse humilis. non fallaciter. sicut qui nequiter se humiliat ut hypochrita. de quibus dicit ecclesiasticus. est qui nequiter se humiliat. et interiora eius plena sunt dolo. verus enim humilis. ut dicit bernardus. semper vult vilis

Reputari non humiliter predicari. siq̄q̄ ad perfectam
 humilitatis semitam vis pervenire, oportet semper triplicem
 semitam incedere. Prima semita est consideratio Dei. Debes
 enim considerare Deum ut auctorem omnium bonorum. ideoque
 debes ipse dicere. omnia opera nostra operatus es in nobis
 Domine. quia talis es, ideo debes ipsi omnia bona attribuere,
 et nihil tibi. considerans, quod non Fortitudo tua aut robur
 manuum tuarum fecit bona quae habes. quia Dominus fecit nos
 et non ipsi nos. et talis cogitatio destruit totam superbiam
 eorum qui dicunt. manus nostra excelsa, et non Dominus fecit
 haec omnia. haec superbia exclusit a gloria caeli luciferum.
 non considerabat se lucifer de nihilo factum. sed solum
 aspiciebat suum decorem, suam pulchritudinem. qualiter
 omnis laus preciosus operum tantum eius, et exultat eum
 superbia cordis sui. et quia superbia sequitur humilitas.
 ideo statim eiclusus est de sede nobilitatis suae, in locum
 extremae vilitatis. et qui fuerat inter angelos excellentissimus.
 factus est inter demones miserrimus. o quanti sunt hodie
 luciferiani et imitatores luciferi. Nil superbia, quos
 patienter tolerat Dominus. cum autem tolerabilior sit
 superbia in Divite, quam in paupere ut dicit Bernardus. sup. cant.
 oportet ergo famulum Christi semper valde humilem inveniri,
 qui in locum angeli repudiati intrare debet. humilitas enim
 sola placet Deo sive in homine, sive in angelo. non credamus
 quod virginitas placet Deo sine humilitate. certe nec
 Maria mater Dei. fuisse effecta, si superbiam habuisset.
 in se. propterea dicit Bernardus sine humilitate audeo dicere
 nec Maria Deo placuisset. et ides est virtus magna, sine
 cuius obtentu non solum virtus non est, sed etiam in super-
 biam erumpit. secunda semita est rememoratio Christi.
 Rememorari debes, quod Christus humiliatus fuit usque
 ad vituperatissimum genus mortis. et in tantum factus
 est humilis, ut quasi leprosus reputaretur, unde dicit Iza²

Propheta. reputavimus eum quasi leprosum et a Deo humiliatum.
imo in tantum fuit humiliatus, ut temporis ipsius nihil vilius
eo reputaretur. unde idem jsa. dicit in humilitate iudicium
eius sublatum est. ac si diceret. tanta eius humilitas fuit.
tantum se deiecerat, ut nullus de eo daret rectum iudicium, ut
a nullo crederetur, Deus esse. si ergo ipse Dominus et magister,
nos ter ita vilis et contemptibilis reputatus est, et non est
servus maior Domino suo, et discipulus non est super magistrum.
si famulus Christi est. si discipulus. vilis et contemptibilis
esse debet et humilis. o quam abominabilis est ille religiosus
Domino, qui vestem suam humilem et cor superbum. o quam
inutilis est ille christianus, qui Dominum suum videt humilem
et despectum. et ipse exaltat cor suum, et ambulat in magnis
et in mirabilibus super se. quid amplius delectandum,
quid gravius puniendum in famulo Christi. quam, qui
postquam sumus factus est imus, imensus parvus, et
homo subredo, et vermis a seipso se magnificare. de talibus
dicit beatus Chrysostomus. opellio morticina quid extenderis? o
sanies putida quid inflaris? caput humile et membrum superbum
non decet. Tertia semita per quam debes incedere, si vis ad
perfectam humilitatem pervenire. est circumspectio
tui. Tunc te ipsum circumspicis, quando cogitas unde veneris,
aut quovadis. considera ergo unde veneris, et seras, quia de
massa perditionis. De pulvere et limo terra factus es in
peccatis conversatus et exul es de beatitudine paradisi.
et hac consideratio spiritum humoris abicit et excludit internum,
ut clamare incipias cum tribus pueris in Daniele. sumus
hodie humiles in universa terra, propter peccata nostra.
considera etiam quovadis. tendis enim ad corruptionem
et incinerationem. quia pulvis es et in pulverem reverteris.

AB:

ABP.

AB+

X.

Ruidigitur superbis terra et cinis. si hodie es, cras non eris.
 si hodie sanus. cras infirmaberis. Forte. si hodie sapiens. cras
 Forte stultus eris. si hodie dives in virtutibus. cras Forte
 mendicus eris et miser. qui ergo miser ille christianus, qui
 audeat superbie cum tantis miseris et calamitatibus undique
 se videat circumdare. Discite igitur humilem habere spiritum.
 humilem incessum. humilem habitum. sola enim humilitas
 est, quae divinam misericordiam. quae divinam invenit gratiam.
 quanto enim magis uses, humilia te in omnibus. Et in Eccl.
 et coram Deo invenies gratiam. hoc modo ellaria invenit gratiam
 apud Dominum sicut ipsa testatur, dicens. respexit humi-
 litatem ancillae suae. nec mirum, quia humilitas charitati
 locum praeparat. mentem a vanitate evacuat. propter
 quod dicit Chrysostomus. quanto sumus a humore superbiae inaniiores.
 Tanto sumus dilectione pleniores. et sicut aqua confluit ad
 vales, sic gratia spiritus sancti confluit ad humiles. et sicut
 aqua quanto fortius fluit, tanto magis descendit. sic qui
 toto corde humiliatus procedit. magis propinquat ad Dominum
 et impetrat gratiam. propterea dicit Ecclesiasticus. oratio humiliantis
 se nubes penetrat. donec propinquat ad altissimum non
 consolabitur. quia Dominus impientium se facies voluntatem
 et deprecationem eorum exaudiet. sibi ergo o famuli Dei
 humiles. ita ut nunquam superbiam in cordibus vestris
 permittatis. quia et Magistram habuistis humilem scilicet
 Dominum nostrum Iesum Christum. et quia Dominam
 habuistis humilem scilicet Reginam omnium. sibi humiles.
 quia Patrem habuistis humilem scilicet sanctum Benedictum.
 si tamen sibi humiles, ut Testis vestrae humilitatis sit
 patientia. virtus enim humilitatis per patientiam per-
 fitur. neque enim est vera humilitas cui non est ad-
 iuncta patientia. et hoc bene testatur beatus Chrysostomus. dicens

Facile est, vestes viles et despectos habere. demisso capite
incedere. sed verum humilem probat patientia. Eius in
humilitate sua patientiam habet. sed ut cum dolore loquar
multi sumus, qui superbiere volumus in claustris, qui certe
non nisi humiles fuimus in mundo. unde beatus Bernardus dixit.
videt de quo multum doleo. quia prius speretam seculi pompa
non nullos in schola humilitatis superbiam addidisse. ac
sub alio mitis humilisque magistri gravius in se seere et
impatientes magis fieri in claustris quam fuisse in seculo.
quandoque magis peruersum est, plerique in domo dei non
patientur haberi contempti, qui in sua non nisi contempti
sibiles esse soluerunt. est enim humilitas mixta virginitati
sicut gemma auro superaddita. propterea dicit beatus Bernardus.
pulchra permixtio virginitatis cum humilitate. non mediocriter
placet deo ista anima, in qua humilitas comendat
virginitatem et virginitas humilitatem exornat. audi denique
consilium, audi et placebit tibi. Fuge superbos, famulos
velut viseras. sperne superbos tanquam demones. con:
temne societatem superborum velut virus mortiferum.
et quare hoc, audi quare. quidam sapiens describit superbiam
dicens. omnis superbus intolerabilis. habet superfluum.
in incessu pomposus. cervix erecta. facies torva. oculi
truces. de loco superiori decertat. proferri se melioribus
affectat. sententias et verba et facta iactat. reverentiam
in obsequio non servat. propterea debet famulus dei, et
sponsus christi domini fugere superborum consortia.
ne et tu eis similis efficiaris. dicit enim eius. qui com:
unicat superbo induet superbiam.

Capitulum:
De
Captivitate voluntatis propriae.

B.

Voluntatem itaque propriam Religiosi ingenti curent studio
 captivare. quidem in prodes subuenio ordinatione viventibus,
 quod Facultates suas abiciunt, si proprias voluntates non
 relinquunt. cum sit potestantius voluntatibus renunciare
 quam rebus. Tota Religionis perfectio, in voluntatis propriae
 abdicatione consistit. quare potissimum perfectionis et
 disciplina industrius appetitor, voluntatibus propriis
 edomandis et residentium nubis subiugandis invigilat.
 profecto in dubio est ubi cetera probatio voluntatis.
 si videlicet in iniunctis devote obediat. et in agendis suis
 semper habere auctoritatem obedientiae non omittat.
 hoc est, obedientia in iniunctis, saepe necessitas, saepe et
 meriti magnitudo. nam qui quid vice Dei praecipit homo,
 quod non. Divi sicut Deo, hoc omnino se accipiendum est
 quasi praecipiat Deus. ad meritum etiam melior est ob-
 dientia quam victima. sanctaeque obedientiae holocaustum nihil
 Deo gratius exhibetur. nemo ad perfectionis semitam cur-
 rendam magis expeditus quam verus obediens. quam obrem
 obedientia Filij se totum ad obediendum exponant. moraque
 ut Praelati vocem audierint. quasi Divinitus imperetur, mora
 pati nesciant. sed relicta omnibus ad iniuncta quaque Fideliter
 exequenda promissa devotione consurgant. ut vicinis obedientiae
 sede vel ut uno momento iubentis vocem Facti exhibitione
 sequantur. perfecta obedientia sua imperfecta relinquat.
 qui nimis nec bonus obediens verbum ex se habet, ubi De
 superioris sibi conpiterit voluntate. illum autem optimu
 dixerim obedientiae gradum. cum eo animo opus iniunctum
 recipitur, quo et praecipitur. cum ex voluntate iubentis

Pendet in tentio exequendis. nunquam de maiorum sententia
iudicent. quorum officij est obedire et implere quae iussa sunt.
deinde si ad ~~procedendum~~ volunt obedientia pervenire. constanti
secum deliberatione proponant. devoti semper ad omnia ob:
edire. si quid dignum grave vel impossibile forte iniungitur.
suscipiant quidem cum omni mansuetudine iubentis imperium.
quod si omnino suarum virium pondus excedat impossibilitatis
suae causas ei qui praesertim salienter et oportune in sinu. non
superbiendo vel contradicendo vel alias leviter murmure resistendo.
si adhuc superior in sua manserit sententia. ita sibi noverit
ex se dicitur. et ex charitate de adiutorio Dei confisi obediant. Christus
factus est pro nobis obediens usque ad mortem. mortem autem
crucis. qui licet ad patrem pro calicis translatione clamaverit.
continuo tamen adiunxit. verumtamen non mea voluntas. sed tua
fiat. non solum maioribus. sed sibi etiam invicem obedientiam
certatim impendant. incumbit Christi. Discipulo. ut omni
resolventi se tribuat. exemplo christi. voluntarios se omnium
se servos constituant. sicut et scriptum est subiecti invicem in timore
Christi. sanctus Bernardus super Cantica ait. grande malum
propria voluntas quae. Filii inquit. ut bona tua bona non fiat. NB
etenim si in die ieiunij mei inveniat. voluntas mea. non
tale ieiunium elegit Dominus. nec scio illi ieiunium meum.
quod non obedientiam sed vitium voluntatis propriae scio.
et subdit. ego autem non solum de ieiunio. sed et de silentio. De
vigilijs. De oratione. De lectione. De opere manuum. et post:
remo de omni observantia monachi sibi invenit. voluntas NB
sua in eo. et non obedientia magistri sui. id ipsum sentio.
minime profus observantia illas. et si bonas in se inter
virtutes censuerim de servanda. itaque novi Christi Discipuli NB

semetipsum penitus abnegantes in agendis suis. in operationibus
 locutionibus et rerum quarumlibet usu, non propriam vol-
 untatem. sed superiorum in omnibus dispositionem sequuntur.
 pro quibus tamen sit specialis eorum licentia vel assensus
 habendus.

Circa locutionem hanc teneant. ut eorum superiore sine eius
 assensu prohabito non loquantur. alias de necessariis
 et honestis. loco et tempore debitis. loqui pro ubi ordi-
 nationem fuerit, poterunt inter Fratres. locutio vero cum
 extraneis sine secularibus. licet Fratribus obsequentes
 sine Religiosis quilibet fuerint. Fratribus noviciis est
 probationis tempore penitus interdicta. sine Fratre
 professio. qui omnia loquentis verba et respondentis
 audiat sine licentia specialiter. sine quo nec ad portam
 ipsius indulgetur accessus. Personis tamen huiusmodi
 si occurrerint poterunt inclinare. vel si locus aut
 tempus loquendi fuerit. et non poterint subterfugere bono
 modo, eos breviter salutare. si de loquendo secum requiratur
 ab eis. respondere humiliter debent se loquendi aut morandi
 licentiam non habere. nulla profus alia eorum audiant
 verba. nec cum eis aliquatenus sedent, vel ulterius comorentur.
 sed si locutionem necessitas exigat vel honestas. Dicant ad
 eos oblata si poterunt licentia reversuros. valeque
 recedendo potius. Faciant quam morando. De licentia tamen
 huiusmodi pro talibus est cautius providendum vel ab ipso
 Tanquam. vel ab eorum instructore, qui eis ab ipso Religiosis
 ingressu specialiter est assignandus. semper cum pro senso
 in domo fuerit requiratur. ne a Diversis non absque
 vitanda confusionis periculo, minus providi concedatur.
 quicunque rem aliquam occulte sine superiorum assensu
 recipit, habet vel ubi. a Religiosis delirat licentia.
 et quidquid habet, male habet. pro ro cum illud proprium
 esse dicitur, de quo dispensare licet iuxta propriam voluntate.

omni assensu alio circumferipto. non pauper, sed Dominus
reputandus videtur, qui rem quamcumque alij distribuendo
vel libet sine superiorum auctoritate dispensat. res sunt
quidem communes. sed usus Dispositio pertinet ad Praelatos.
ut per eorum curam singulis iuxta modum et regulam
sibi constitutam prout unicaque opus fuerit dividantur.
usurpatus autem sine licentia rerum usus culpabiliter
Temereque presumitur, et propterea illicite vendicatur.
Statutum quoque Religiosae mansuetudinis servandis, qui
in usu proprio rem aliquam sive a parentibus sive a
quibusdam alijs recepit, aut quod maioris culpe recepta
occultans, superiorum iudicio non exponit. qui rem sibi
collatam celaverit. sanctus eius. eum furtive in iudicio
condemnandum. Proinde Fratres obsequium nullatenus sine
licentia nec a se invicem neque a Fratre, neque a quocumque
homine rem aliquam sive tabulas sive aciem sive aliquid
quodlibet accipere, aut dare aliqua ratione attendent.
si nec literas ad se missas receperint. aut aliquo casu
receptas asseriant. quae a possitore vel eo qui recepit eas
potius debent ad superiorem. vel si superior ordinaverit
ad eorum instructorem deferri. si nec rem alterius Fratris
usui usurpatam, propter ipsius Fratris conscientiam
occupare licebit. genus est. Turpi, et pleneque turbationis
ocasio, rem Fratris usui deditam, eo si ad sibi se debere.
potest. Fidelis servus et mitem non nulla pro loco et tempore
facere de tacito, vel probabiliter presumpto superiorum
assensu. ad ipsam denique finaliter acta quaeque per ausum
huiusmodi relaturus. de cetero quidquid Religiosus boni
facit aut dicit, quod suo non noverit displicere Praelato
a vera obedientia merito non fraudatur. Felix haec

servitus, imo gloriosa libertas. quam quis sponte in regia
vendit servitulem. Deum electus vicarios potius quam se
ipsum super se regnare constituens. suo profus renunciat
voluntati.

Capitulum 6.

De

Presumptione.

Presumptionem internam et externam sumo perere
Fugiant. internam ut sensum suum sensui non praeferant
aliorum. nec de bonis sibi a Deo collatis inaniter extollantur.
immo intantum ceteris se inferiores et viliores ex intimo
cordis credant affectu. ut nec se aliquid etiam esse existiment.
nempe secundum christolum, qui se existimat aliquid esse
cum nihil sit ipse se seducit. neminem iudicant, neminem
spernant. cum frequenter humanum fallat, iudicium.
et beato chry. teste. saepe facies facti se aliter habet, aliter
animus facientis. De omnibus quae occurrerint sentiant.
licet rei non intelligant rationem. exterioris presumptionis
et superbia notam, in omni actione sua sumo studio fugiant.
nam presumptionem in gestu, elatum caput, sublimiores
oculi, facies vultuosa declarant, ubi ait Prosper. erecta
cervix, et truces oculi, et sermo terribilis, nudam superbiam
clamant. sed quantum per membrorum ministerium potest
deprehendi, prima superbia ostentatio in oculis esse solet.
qui inclinat oculos suos ipse salvabitur, nam si fuerit
oculus tuus simplex, totum corpus lucidum. contra, si
nequam, totum tenebrosum erit. presumptionem etiam in
signis et nubibus frequenter agnoscitur, ut ex. q. si quis
in choro vel alibi per fratrum defectibus fatirice nub.
illum vultuositatis assumat, vel levi cactinno, risu vel

NB.

motu capitis, oculorum circumlustratione, narium contractione,
labiorum compressionem, vel alio quovis modo defectum Frabris
facite arguat, vel substat. in locutione notatur, presumptio
si quod dicitur, non pertinet ad dicentem, aut dicendum, aut
aliquem superbie hunc proterit, aut pro loco, tempore et
personis. Tuerit a locutione cessandum. in modo loquendi vitium
presumptionis innuitur. si illud quod dicitur, haec ante,
impetuose, clamorose, contentiose, Despectiva vel nimis
rigide personatur, suaviter enim et humiliter, est loquendum.
Rursus qui loco, tempore, vel qui loco silentii, aut in superiorum,
seniorum, aut conventus presentia non comprimit linguam
suam, presumptuosus et intemperans merito iudicatur. loqui
tamen in medio magnatorum non presumas ait sapiens. et iterum,
in medio seniorum non adicias loqui. hoc praecipue intemperantiae
et presumptionis est nota. ubi enim breviter, voce sancti Bernardi
presumptuosum agnoscat. prius ait, in conventu residet in
consilio prius respondet, non vocatus accedit, non iussus se intro:
mittit, reordinat ordinata, reficit facta, vilem se si non emineat
arbitrans, et humilem inter alios erubescens. in locis et ceteris
qua honorem redolent se quibuslibet alijs parificare contendit.
audax ipse, ad quemlibet se frontosus, et imprudens. quod est
maximum vitium in iuvene Religioso. confusio Religionis
iuvenis presumptuosus et effrons. reprehensibilis maxime
in iuvene presumptio. quem magis humilitas stabilis, vere:
cunctis ornata, venustas simplicitas, timor insignis, et apertum
efficit disciplina cuius inhiem est. qui sine timore est, non
poterit iustificari.

Capitulum 7.

De irreverentia.

irreverentia Denique vitium est humili Dei servitandum.
 cum scriptum sit. cui honorem honorem, et honore invicem praveni-
 entes. attenditur irreverentia respectu personarum, loci sacri,
 et temporis, officii Divini, et reverentiam eidem officio specialiter ordi-
 natarum. De reverentia Prelatis aut alij Fratribus status,
 aut prioritatis, aut dignitatis in ordine gratia, vel ob sacri
 ordinis gradum, vel pro vita merito exhibenda. sanctorum dicta
 Patrum, et vera humilitas, quae non solum Prelatis et senioribus
 verum etiam aequalibus et inferioribus se spontanea subijcit
 voluntate. plenius docent, et eius oppositum Deestantur.
 non senioribus tantum, imo et omnibus honorem Petrus Christus
 sentiebat exhibendum. Deferre humiliter se pro honore char-
 itatis est. Fratrum Timentum. conscientiae bona. illustris quae
 animi evidens argumentum, vix nisi facio Deferas. cum ipso
 consistens est, praeiisue conventui et superioribus Deferendum.
 Conventus quidem venerabilis, imo terribilis et castorum
 acies Christi ordinata. De superiore sapiens ait. in medio Fratrum
 rector eorum in honore. istis quanto maior est reverentia
 exhibenda, tanto etiam maioris offensa arguitur irreverentia
 circa ipsos. sane committendo et obmittendo irreverentia ad ipsos
 nota contrahitur. committendo si coram eis inordinatum quid
 priam deliberate conetur, unde non decet coram conventu in
 Claustro vel alibi residente sine debita maturitate et hon-
 estate. quantum ad membrorum et habitus Dispositionem
 Transire, vel eidem transeunti occurrere, si ab eo valeat comode
 Declinare, aut humiliter Facere coram eo. quod autem super-
 eriore praesente agitur minus Religiose vel Dicitur, id sibi
 Turpius propter hoc, quod mala in eius praesentia committere
 non veretur, ipsum irrevereri et in honore convincitur.

10

Magis autem si cum scienter per alicuius insolentiam Facti
vel inprobitatem verbi, temerario ausu molestet. imo De
necessario Doct. beatus Benedictus. quod si qua requirenda
sunt a maiore, cum omni subiectione et humilitate reverentia
requirantur. cum ipso autem Prelato contendere nequa est,
et execranda in subdito irreverentia Turpitudine. Denique tam
circa Prelatos, quam circa alios cavendum, ne in abstractione
locutione, ac similibus aliquod adeos signum vilificationis
appareat. omittendo notam irreverentiae quis incurrat, quando
senioribus et maxime Prelatis honorem vel obsequium
debitum, aut in obsequio ipso negligit reverentiam exhibere.
honoris quis detrahit si eis humiliter non osurgit, vel eis
astantibus ipse sedet. Si deficientibus in choro, vel alibi
sedibus, locum eis non offert. si eis in choro, in mensa, in sedendo,
eundo, et huiusmodi, si comode potest, non cedit. obsequio
detrahit, si haec eorum personis quando salam egent, non exhibet.
si eis in aliquo humili vel laborioso officio in sui presentia
occupatis se ad id faciendum vel coadiuvandum non exhibet,
si quod ad se ex officio pertinet eis ad faciendum dimittit, in
obsequio eorum maxime, qui vice Christi nostrarum sunt
animarum custodes, non est reverentia obmittenda, per casu
abstractionem. Tum eis ministramus aut loquimur, quod
per humilem corporis inclinationem, pro loco et tempore,
vel alias per humilem obsequendi modum ostenditur. superbus
autem ut ait Prosper, non observat in obsequio reverentia.
Stolidis quibusdam Secretum est nulli Deferre. Discretionem
personarum et graduum non curare, curantibus nunc ad
ulterioris, nunc acceptationis personarum crimen impingere,

Namque admodum confusionis amici, vel superioribus de se:
 : erbis caveant, sibi non cavent. Totum enim irreverentia
 vitium pro Religione ostendunt. humilitatem maioribus
 exhibendam, Evangelij sanctis et professionis nostra commendat.
 nusquam tamen ultracolo superbiam alys, seu temerariam
 paritatis usurpationem indulget. seniorum est, utique vel
 humiliter sentiant, venerationem non appetant, humiles se
 alys ac sociales exhibeant. sapientis est, consilium, quanto
 magnus es, humilia te in omnibus. sapientia vero preceptum,
 qui maior est vestrum. Tristis est minor. et Petrus cum
 Dixisset, adolescentes subditi estote senioribus. pro utrisque
 intulit. omne in vicem humilitatem in sinuale. ceterum
 cum omnibus indifferenter personis humilitas sit quaedam
 Turris. Fortitudo in a Facie inimici. nescis quo pacto tamen
 vis eius maior est in maioribus, et clarioribus clarior comi
 probatur. porro non solum respectu personarum, vel dictum
 est. verum etiam respectu loci, ubi est. Ecclesia, maxime circa
 altare irreverentia est vitanda. circa altare, vel cum ad ipsum
 acceditur, maturior et humilior gestus accedentis et maxime
 ministrantis Devotionem ostendat, nec aliquis cum impetu
 vel inhoneste accedat. in Ecclesia vero cavendum nequamvis
 extra Canonici officij Tempus, loquendo, vel ridendo vel aliquo
 quovis modo minus honeste aliquid Tristis in aulam regiam
 ingressurus ad sanctus Chrysost. oculis, incesu, et habitu te
 componis. et in Ecclesiam ingressurus, qua vere est aula
 regia rides. esse etiam factis Temporis, hoc est Dominicis diebus,
 et sollemnioribus Deservendum, ubi in eis a communi operum
 occupatione cessatur, et Divinis officijs attentius insistatur.
 nam ut ait hugo. Festi Dies aliud studium, et alium modum
 conversandi exigunt. atque alium hi in quibus licet operari
 exposcunt. in illis inquit nos oportet ad celebranda my:
 steria Divina Devotius intendere, atque in orationibus

Diutius perseverare. omnem Denique actum et omnem
motum cordis, et pariter corporis Divino ministerio
mancipare, atque ubi dicitur, quadam conversationis
novitate Festos Dies honorare. in cæteris vero Diebus
in quibus operari licet, nullus omnino alio usus apparere
debet.

Caput 8.

De

Disciplina officij in Choro et extra Choru.

Ad Disciplinam in Divino officio cum in Ecclesia dicitur
observandam, reverentia specialis, Diligentia quoque
et honestas præcipue requiruntur. reverentia tam
interior quam exterior est habenda. interior ut cum
timore et humilitate tanquam Deo visibiliter presente
psallamus. De hoc ait beatus Benedictus. ubique inquit
credimus Divinam esse presentiam, et maxime hic sine
dubitatione aliqua credimus, cum ad Divinum opus assistimus.
ideo semper memores simus quod ait Prophetas. servile
Domino in timore. consideremus, qualiter oporteat nos
in conspectu Divinitatis et angelorum eius assistere, et
sic stemus ad psallendum, ut mens nostra concordet voci nostræ.
reverentia exterior in hoc attenditur, ut devotè inclinetur,
et quando standum fuerit, stetur. Diligentiam in officio
probat strenuitas quadam, prudensque sollicitudo habens
circa necessaria providentiam, et contra impedimenta
Tutelam. Strenuitas corporis inertiam Fugam corporis,
Sornitationes quas pigritudo nutrit, non solum. et quippe
intenta supplicatio Sornise cor mundum velat. Sornitatio

in officio hunc maxime impulatur, et omisi dicitur, restitutione
 officii redimenda. quando manus in sinu tenentur, vel seorsim ap:
 pedando ei occasione praestatur, aut subrepentem viriliter
 non repellit. providentia respectu rerum providendarum et
 dicendum attenditur, ut videlicet libri et alia necessaria ad
 officium praeparentur, tempore oportuno. legenda quoque et
 cantanda studiose antequam viderentur, quantum et quomodo sunt dicenda,
 dicantur. Debitus legendi et cantandi modus est, ut nec nimium
 festinetur, nec nimia fiat aequalis protractio, sed cum paus:
 antibus statim pausetur, ut vox lenius vix inter alios discerni possit.
 cautela Denique est necessaria, ut eorum quae divinum officium
 impediunt occasiones vitentur, ea propter dum officium quis dicit
 non debet studere, aut per libros respicere, aut alicui si vitari possit
 occupationi vacare, indignum quoque est, in divinis officiis vendendis
 iudiciis et tractandis intendere. honestas in choro in exteriorum
 gravitate, in corporis decenti et uniformi dispositione accipi potest.
 sane in populo gravi laudatur, sed: gravitas autem inquietudinem,
 dissolutionem et tumultum excludit. inquietudo in modo mem:
 brorum consistit, sive capitis in circumspicendo, sive oculorum
 in circumspiciendo per chorum vel alibi, ad librum potius et psal:
 misupialia tenendis, sive librorum folia curiose volvendis, aut
 per chorum trivolis occasionibus inventis discernant. Dissolutio
 vero in verbis, aut risu quibus in choro vanissimum est. Dissolutio veru:
 et in cantu considerari potest, nisi quis punctos in nota nunc dimin:
 uendo, nunc pro suo libitu addens muliebriter, Frangat, aut in falsum
 extollat, quod cunctis, et maxime novis Fratribus omnino impetinet
 est. Tumultus in choro per voces susurrum, per impetibilem
 spruendi seu excreandi, seu per impetibilem elevationem vel de:
 positionem sedilium fieri solet, quam huiusmodi in choro susurrum
 psalam est. nescit tamen indisciplinatus et levis lubricam
 linguam a stabili vel mutationibus cohibere. sedilia vero
 debent non passim cum pede, sed cum manu elevari et caute deponi
 ne aliquis ex hoc sonitus in domo dei audiat, in inclinatione,
 ut uniformiter apud omnes sit. Tempertiva, devota, sufficiens, et
 honesta. Tempertiva quidem, ut inclinatus surgens et elevando

sedile, tempus vel paululum inclinationis preveniat. ut ex. g.
quando post psalmum fuerit inclinandum, versus ultimi Fine
iam accedente surgatur, quatenus deinde libere inclinetur,
vel certe inclinationem sedis apostatis subsequatur, in inclinatione
vero debet devotio apparere, ut fiat humiliter, et profunde.
non est devoti sed rigido stante corpore tenui motu corporis
inclinare. est enim corpus de pressis saliquantulum renibus
ne capiti coequante, adeo dimittendum sub ipsum. Tere super
genus brachys interpositis reclinatur, extra chorium tamen
ad officium plane dictum minor sufficere possit inclinationis profunditas.
honestas quidem in corporis manuum et habitus decet. Dicitur
positio consistit. quantum ad habitum, maxime ut caput
caveatur, ne aperta fronte super oculos defluat inclinans.
pulchra valde uniformitas in conventu, ubi debent et mores
et animi convenire. unanimes uniformitas in conventu decet,
quo in moribus et verum unitiva uniformes ordinat et decorat.
si quando extra chorium officium dixerint. Diligentiam nihilominus
et honestatem praedictam in quibus poterunt studiose servare
debent. ut dimissis omnibus quocumque in manibus fuerint.
stantes cum reverentia iuxta traditionem ecclesiastica disciplina
creatori suo debitas cum devotione laudes exolvent. sane in officio
dei curanda ubique magnopere reverentia et honestas est, cum
ubique fide eadem eius cui bene loquimur, et asserimus deitas et
mpestas. tanto enim amplius reverentia et diligentia studium
divino debetur officio, quanto id deo immediatius exhibetur.
cura officii diligens maxima status integritas, neglectus officii
maxima vita corruptio, maxima religionis deformitas est.
nemo dei se ardet servum, si dei solissimum negligat servitutum,
quo a proprio vocabulo dei servitium nuncupatur.
debet esse officium distincte, continue, integre, et ordinate,
distincte, ne verbum maritandis, vel exilibus proferendo,
vel nimium festinando dicenda confundant. continue, ut
interruptiones in eo non fiant, aut interloquendo, nisi in necessitate
cogente, et hoc psalmo vel oratione vel quocumque alio modo

Tunc fuerit in dicendo completis, nisi psalmum vel orationem
 quem interrumpi contingit, continuo a capite respiciatur, aut
 inter psalmum et psalmum moram notabilem faciendo.
 integre dicant, ubi de dicendis nihil omittant. ordinate
 denique officium ipse substantia Tempore, et modo et omnibus
 exequi studeant, pro positiones, implicationes, vari-
 variationes facile non admittant. Tempus quoque congrue
 seruent, nec facile propter necessitatem diurnas horas,
 siue primam, siue completorium saltem canonicum, siue
 alias in nocturnas convertant. congruus ordo est in omnibus
 ubique provide disciplinato servandus. ordinatum
 apertum ordinis decor, et copiosum et condelectabile in ordi-
 nati animi est, etiam in exterioribus ordinem non curare,
 et tamen ordinationis religio attentionem excitat et affectum.

Capitulum 9.

De

Disciplina in gestu membrorum.

Circa disciplinam in gestu, qui modus et figuratio mem-
 brorum et corporis dicitur, duplex est custodia adhibenda.
 prima est, ut unum membrum alterius officium non usurpet,
 aut eius ministerium sui admixtione confundat. si os loquitur,
 caput non agitur, manus non moveatur, et sic de alijs. ut
 dum alterum membrum operatur, alterum quietum omnino
 permaneat, aut si opera eius necessaria illi esse cognoscuntur
 ad operandum, ordinate moveatur. secunda est custodia dis-
 ciplina in gestu. ut quodlibet membrum in eo quod facit,
 debitum modum teneat, nec temeraria limitem aut
 honestatem excedat. hoc est, ut in saucis exerceamus.
 ridere sine aperitione dentium, videre sine defixione
 oculorum, loqui sine extensione manuum, sine contorsione
 labiorum, sine iactantia capitis, sine elevatione supercilii-
 orum, incedere sine modulatione gressuum, sine ventilatione

brachiorum, sine gesticulatione papularum, iacere sine
Deiectione membrorum, sedere sine alterutra superiectione
pedum, et sine alterutra accubatione laterum, sine Divar
iatione seu Dilatione crurium, sine extensione vel agitatione
Tibiarum. nempe honestum et humilem. *Trabem Femori*
suram imponere, vel pedes, salameancalaze non Debet. gestus *AB.*
Religiosi Debet esse humilis, ^{verus} et gravis. est enim raris:
hectibilis gestus, si superbiam, si molliem, qua nunc per
lasciviam hilaritatem Dissolvit, nunc per nimiam Deiectionem
infatuat, aut si etiam levitatem prelatat. Tunc ris est in
humilitatis professione superbia. Tota propterea in humili
habitu Fastuosa gesticulatio. est in alijs membrorum
corporis, sive oculorum, sive oris, sive brachiorum, manuumq;
officij disciplina spectandum. amatores igitur honestatis
oculos ab inordinata evagatione et exaltatione in mensa
et in Choro precipue Diligenter custodiant. scripsit enim est
enim. oculi glulorum in Finibus terra. et Dilatatio
cordis est exaltatio oculorum. levat quidam propheta
oculos, ut petat auxilium, Dominus ut impendat. tu quoq;
si locum, causam et tempus consideras, tua vel Trabis
necessitate oculos levas, plurimum laudo. hoc enim
excusat miseria, illud commendat misericordia. si alias
non propheta, non Domini, sed Dina, aut Eva se imitat: *AB.*
orem Dixerin. non sint in risu, Faciles, nec in voce clamosi.
Cachinnus precipue gravitatem Religiosi plurimum
De honestate vile propterea religiosum virum ut puerum
cachinnare. non licet religiosum virum Dissolutis labijs
risum proferre, sed hilari vultu cordis hilaritatem
prebendere. in Datione pacis labia semper claudant, *AB.*
quibus apertis huppiter exhibetur, naves non in aliorum
aspectu, sed ad partem cum duorum tantum aut trium
appositione Digitorum emungant. seorsum etiam spectandum
est maxime in conventu, ne loca publica sive in Choro

sive alibi spuito Toedentur, et obstantium oculi offendantur.
 à notabilibus corporis seu membrorum extensionibus
 quocumque sita hinc, vel alia non sine quadam in hon:
 estate fieri solent omnino abstinere. Hinc enim sunt
 corpus et brachia comprimenda, nec cum huiusmodi pigritia
 extendantur. honesto incongruum viro pigra membra. Disti:
 Tensione resolvi. Dissolutiones. Tugiant manuales, grandia
 namque causant pericula. soletque luctus ludo accidere
 corporali, et post comestionem precipue se à iocositate
 notabili et multiloquio studeant Temperare. si quidem
 licet omni Tempore Dissolutionis levitas sit vitandum,
 post refectonem tamen vel alias cum solo Fratre furcius
 agitur. ad hoc aliam quampiam prater necessitatem ad
 cingulum, vel manum accipere, Flores, Fructus, vel
 baculum in manu otiose gestare, cingulum inter Digitos
 voluendo rotare, honestati non consona. imo lapsivice
 signum quoddammodo gerendum. in lecto se honestissime
 staccendo componant, nec supini iaceant, nec genua le:
 vando calcaneos aut tibias iungant. hæc et similia non
 sunt ut minima temere aspernanda. clara nonnunquam
 conversationis insignia quodam in minimis obfuscant
 ineptis. plerumque modicis sauletim per incuriam
 maculis, tota morum congeries inquinatur, et mortificata
 membra, et gestus mortificatos secundum christolum
 super Terram Debent habere.

Capitulo.

De
 Disciplina in modo loquendi inter Fratres et
 mundanos.

Disciplina loquendi tam in modo et provida quando
 loquendum sit Discretione, quam in verborum religiositate

attenditur. modus in gestu et sono considerari potest. loquentis
gestus Debet esse modestus, et humilis, sonus demissus et suavis.
modestiam Debet habere gestus loquentis, ut nec inordinati,
nec turbulenti inter loquendum membra moveat. nec
oculorum nutibus, labiorum contractione, vel altero
non decenti alteratione modo, vultus honestatem Deformet.
aut Faciem ipsam molitiae quadam resolvat humilitatis
ostentus, sed in eadem vultus constantia semper permanens.
severitatem benignam et constantem et quodammodo rigidam
benignitatem ostendat. in Facie siquidem hominis speculum
Disciplina relucet. cui tanto maior custodia est adhibenda,
quanto minus quod in ea peccatum fuerit celari potest.
vel et quoque loquentem gestus modestia, ne si hominibus
notabili quadam supplicationum profunditate incurvet,
aut eius cui loquitur vultui nimis instet, ne in honeste
quidem in eius Faciem halitus aspiratione insufflet.
aut halitus ipso, sorsum potatum maxime narium
sensum offendat. loquentis halitus vultui auditoris et naribus
vultus proorsus ingeritur. Debet etiam gestus humilitatem
super modestiam vultus hilaritatem ostendere. sonus
Debet esse demissus pariter, et suavis, quia clamoritas et
verborum asperitas, locutionem religiosi plurimum
quidem Deceat, et Deturpat. Discretio quando loquendum
sit necessaria est. quia ex ore Fabri etiam parabola
reprobatur. quia non dicit eam in Tempore suo. sapiens
quando loquendum, et quando tacendum sit, prudenter
considerat. est autem iunioribus Fratribus semper Teret.
inter seniores ad interrogationem tacendum. adolescens aut
serius hura. loquere in tua causa vix cum necesse fuerit. si
bis interrogatus fueris, habeas casus responsum tuum.
filet etiam a bonis Prophetis. ergo quamvis De bonis et

sanctis, et edificationum eloquy, perfectis Discipulis rara
 conceditur, loquendi licentia. nam loqui et docere mag:
 istrum condecet, tacere et audire Discipulo convenit. lo:
 quente alii non loquantur, aut verba unquam loquentium
 interrumpant. nec mordaci vel importuno insultu soci:
 orum locutionem impugnent. Stultorum enim hoc est,
 quod nec lingua parcere nec socijs desere noverunt. religi:
 ositas debet in locutione servari, ut si sermo veridicus,
 purus, honestus et dulcis. De veritate sermonis sapiens
 dicit. ante omnia verbum verax procedat. non solum
 mendacis, et quae criminosa sunt, verum etiam locutiones
 hyperbolicas, et aliqua duplicitate notabiles penitus
 vitent. loquentes de Dubijs aut Futuris nunquam absolute
 loquantur, sed in huiusmodi omnibus semper conditionem
 apponant. si ad responsionem tardi, neque inconsider:
 erationem. Falsum aliquid vel indisej aliquid proferant
 verbum. Debent etiam iure loqui, ut in eorum verbis nec
 iactantia, nec detractio vel malitia alicuius aut vani:
 talis admixtio valeat inveniri. nunquam de scientia vel
 de saeculi statu se iactent. erubescant dicere de absente, quod
 cum charitate non possent dicere coram ipso. unde sanctus
 Benedictus ait. murmurare aut conqueiri ante omnia neficiant,
 ne murmuratio in malum pro qualicunque causa in aliquo
 qualicunque signo, verbo, vel significatione appareat. in
 verbis suis aut literis, si quis aliquando dirigitur, sicut illis
 vel adulatorijs non utantur blandijs, sed tanquam Religiosis
 suam breviter et veraciter intentionem exponant. honestatem
 habeat locutio, si et illius qui loquitur, et illorum quibus, vel
 de quibus. Nil sermo conveniat dignitati. rursus indignum
 penitus sermo dei est muliercularum more contendere,
 si resistente incidant verba, cedendum continuo resistenti.
 honor est homini, qui se se a contentionibus nunquam
 discendi ut dicitur, gratia litigent, scientes ad se verborum

contentiones nullimodo deinceps pertinere, non potest esse,
quin contentio aliquid quod contra conscientiam dicitur
extorqueat. ergo inter Dei servos collatio non altercatio
esse debet, & verbum est maxime si a se damnable ad
iniuriosum vel maledictum verba, quae secundum apostolum
a Dei regno excludunt, os Religiosi laxetur, aut Diaboli
nomen ad invectionem assumat, vel in communi locutione
Frequenter. sicut quaedam quae levissima putarentur, si
non in scripturis demonstrentur opinione graviora.
quis enim dicentem Fratri suo reum gehennae putaret, 120
nisi veritas hoc diceret, nihil etiam inter Fratres
Fratres seminant, quod infirmos animos dissolvere, aut
hurbare valeat. reus est deo et ordini, qui temerario
dissidia verbo conscientiam percutit infirmorum.
propterea sive Fratri, sive extraneo sive magno, sive
parvo loquuntur, semper in ore verbi dulcedinem
habeant, omnem ad omnes secundum christolum mansuetudinem
ostendentes.

Disciplina vero inter mundanos observanda est, ut tarde,
caute, ac demissa voce loquantur, Tarde ubique ad
interrogationem taceant, et responsionem seniori relinquunt.
caute, ut cum praemeditatione loquantur, ut primo bis
ad limam, quam semel ad linguam veniat sermo, ne forte
dum sapienter et bene respondere se putant, aliquid et
quod omnino sui non oportet dicant. secreta ordinis
quae nemine unquam Religioso, vel Familiari non recedant.
nec statutum aliquid publicent, nisi quod forte comodi
caelari non potest, & pessimus laudandi modus est, si ipsum
cum aliorum iniuria praedicare. pessima vitium corruptela
Detractio, quae animam maculat, Deum offendit, proximum
scandalizat, et quia ut scriptum est sermo obscurus in vacuum

non ibi, et Tumultus mormurationem non abscondetur,
 his coram quibus Detrahitur scandalum excitatur. constat
 autem ut sanctus loquitur, ubi veritas in causa necessaria
 non est, nec licite scandalum a quolibet posse committi, nec
 iuste percipi, nec innoxie consentire. si De personis absen-
 tibus, praesertim Religiosis sinistre aliquid suggeratur,
 semper pro absentium parte loquentes, nullo modo ad
 Favendum DetraCTORIBUS inclinentur. caveant etiam
 ne sint rumorum licet bonorum et verisimilium Delatores,
 Religiosos viros passim rumigerulos esse non Debet. Falsitas
 quae frequentissime rumoribus inest, vel quod per
 secundarios Delatores apponitur, primis eorum auctoribus
 imputatur. hinc enim illud, rumores Fuge ne incipias novus
 auctor haberi. sint in locutione honesti et serii, nec se in
 secularibus et ad risum moventibus verbis saeculares ospen-
 sant. servum Dei De De loqui Debet, ut Fidei quod serium
 est. si quis loquitur, quasi sermones Dei, alioquin verba
 vana mentis aperient vanitatem. ex abundantia cordis
 os loquitur. circa vocis sonum in locutione attendant, ut
 sit demissus pariter et suavis, vitiosissimus plane
 religiosi loquendi modus, si notabiliter suam in loquela
 communi vocem exaltet. sufficiens autem quod proxime sibi
 astantes possint loquentis intelligere verbum. sapientis
 est loqui suaviter et demisse. proinde honesti Fratres
 ubicunque fuerint Religiose semper in quibus poterint ac
 si essent in Fratrum collegio cum silentii sui observatione
 permanebunt.

Capitulum II.

De

Disciplina in hospitio servanda.
 in hospitio domo cum fuerint studeant se in omnibus

gerere humiliter ac prudenter, circa custodiam disciplinae.
humilitatem erga personas in conversatione ostendant.
personis maioribus humiliter deferant, personis humi-
lioribus et pauperibus socialiter et benigne loquantur.
conversatio quoque signum aliquod superbiae non praeferat.
nunquam ad prima se ingerant loca, nec tamen ad ea vocati
prorsus refugiant. senioris tamen Fratris quem semper in
omnibus honore servato praeponere debent. habenda est ubique
prudenter circa spectata et cautela circa personas, loca,
negotia, et res quas reponenda habuerint unde christolus
ait. in sapientia inquit ambulat ad eos qui foris sunt. et
Dominus. cavete dicit ab hominibus. caute ergo in disciplina
censura, non solum in publico, verum etiam in privato se habeant.
circa personas ut se nimis hominibus, quantumcumque familiares
aut propinqui fuerint non committant. attendant sibi in omnibus
quae dicuntur et faciunt. spiritus illi est ille qui omnia diiudicat,
et ipse a nemine iudicatur. omne ergo suum serena quaedam
consideratione praeveniat. primum quidem an quod pro suum
liceat. Deinde an debeat, porro an expediat. in omnibus
semetipsos sicut Dei ministros exhibeant. sint in aspectu
et omni actione serii, Religiosi et modesti, sicut sanctos.
Sed et congruum inter homines modum discretio personarum
status et qualitas hominum, Differentibus Differentiam
exigit conservandi. habet se prudens cum Differentibus
Differenter, cum omnibus tamen caute. et simplex non
stolidus, humilis non despectus. affabilis non vaniloquus
aut seurrilis. qui nimo inter se sapientis, quod si res exigat
a rigore interdum remittit. modum tamen modestiae nec
in ipsa remissione dimittat. censura gravitatis potest
remitti pro Tempore, non dimitti. imputanda tamen remissio,
ubi nulla decetia vel utilitatis intentio est, prudens
Domini pro se pro utilitatis Fructum ex sua remissione
offerre novit. ad hoc quoniam attendenda est honestatis

Congrua personarum honestas, honestioribus semper ad-
 hereant. mulierum tam propinquarum quam aliarum
 caute prout poterunt, societatem declinant, earumque
 familiare nimis obsequium et tactum omnino refugiunt.
 nudam autem mulieris manum tangere, ad eius caput
 vel corpus ubilibet absque necessaria causa manum
 extendere evidenter ab omni prorsus religionis honestate
 quis dubitat alienum. Locutio disciplinae requirit,
 nunquam mulierem quantumcunque affinitate coniuncta
 sive sororem quantumcunque iuveniles, nunquam etiam
 facile matrem propriam osculentur. Fugiant omnino
 feminea oscula milites Christi, cum osculum etiam viris
 offerri non deceat nisi forte ubi de proprio patre
 vel alij honestis personis, moris ex tactu sine scandalo
 vitari non potest. Religionis personam religionis honestas
 os indifferenter osculis communicare non patitur. Denique
 periculum anime mulieris habetur societas, igitur, ut
 quidam sanctus docet, ubique gerenda est cum mulieribus
 non continuanda presentia, sed quasi transeunter feminis
 exhibenda est accessio quodammodo fugitiva. Tutius est non
 posse perire, quam iuxta periculum non perisse. illum
 autem nec honestum esse, qui mulierem aut tangere aut
 tactum eius admittere non abhorret. quomodo tangere
 licet, quod inhueri non licet. ad custodiendam cordis munditia
 exterior quoque sensuum disciplina est servanda. loca
 qui periculi vel suspicionis materiam dare possunt
 caute declinent, nec soli cum muliere in locis huiusmodi
 ad horam morentur, qui autem cavet laqueos seque-
 ritur, qui autem non cavet, aut stultissimus est, aut perverfus.
 nec eius excusatio admittenda est.

Capitulum.

De

Disciplina circa Comestionem.

honeste se Debeat habere, ut dum comedunt aut bibunt
sedeant, membrorum agitationem et quorundam anhelationum
vel labiorum Tumultum quo animi notant intemperantiam
vitent. oculorum custodia inter epulas necessaria est,
quia non Debet, ut vagos, neque curiose oculos habeant, et
linguam Tempore silentii a locutione cohibeant. in cibo tam
in qualitate quam in quantitate ipsius quam in modo moras
aut Frequencia comedendi Disciplinam observent. in qualitate,
ut nunquam ymbriosa aut Delicata, nunquam ciborum aut
preparationum Diversitates affectent, ymperium ad Delicata
palatum. curiositas, quaedam honestatis portio
Seculari. ut v. g. si quis ex vitio meliora de communis portione
et eligat. ut quod in pane saporius, vel in alys videbit melius
ipse sibi accipiat. si a maioribus panis Frustrum accipiat.
minoribus si ad finitimum minus Delicatis. sine rationabili causa
Dimissis, cum panis vel res alia quantum magis ad integritatem
accedit, tanto ad mensam ipsam valeat honestius reportari.
si ad maiorem saporis Delectationem in pane inveniendam,
ipsum in ordinale. Transendo, circumcidendo, vel micatenuis
exerustando Deformet. si longum et interpolatum Faciat haustum.
si falsam communem panis ympositione consummet. aut eam
incongrua toto vase transverso, vel circulari venatione vendicat,
cum sit magis in medio intingendum. si enim apud honestos
quosdam in saeculo insulatur, si corrosionibus ossium curiosius
insistat. aut carnes per magnos notabiliter bolos propter
exigentiam seinda vel edat. aut dum seinda, se ipsum imediate

Morfellum ardequam in communi loco pro fueris proprias, a
 meta communi iuxta vulgare proverbium non curando Dis:
 : crepas, aut tactu more salsonis electum post tactum
 relinquant, vel simile quidam acites. sic Religiosus est
 indecens, si in his que sibi pro Tempore conveniunt cibis
 notam gulositatis non vitent. in super Diversitas respectu
 cibi et preparationum vitanda est, nihil ad mensam spe:
 : ciale apportent, vel in mensa requirant, privandus com:
 : munitibus qui specialia in communitate usurpat. communi:
 : bus igitur Dicant esse contenti. os suum ad omnia que
 aly comedunt assuecant, ut si fieri solet nullum omnino
 repudient seu abominentur cibum. grande vitium est
 si potagium et communia res quas sub in specialibus
 laudius preveris. excessum etiam in cibis et maxime potus
 quantitate vitare debent, ut craspula vel satiata nimia
 non subrepat. nihil sic contrarium omni Christiano quo:
 : modo craspula Dicit sanctus benedictus. amplius quoque
 qualiter hoc est, quam Decenter, munde ac temperate
 sit comedendum attendant. Decentia detrahunt, qui cibum in
 ore habens, vel cythum in manu detinens loquitur. qui
 in manu armata cultellum habente, cibum ori ministrat.
 vel ei nondum expedito a cibo, potum nihilominus ingerit.
 mendicant debent ad proprium et sociorum cibum et ad
 mensam ipsam super quam comeditur observare. Foede
 Teorum reliquias Dentium alicui cui libet cibum imices.
 nunquam cythum cum digitis, potagio vel alio quolibet
 madidans accipiant, aut pollicem poculo immergant.
 nec super potum in cytho vel super cibum quem libet
 sufflent. indecenter agitur si digitos quis immittit
 potagio et cibos nudis articulis coelestis vice nisi fiat
 si superfluitates piscium et similia ex ore proeant super
 mensam. vel nucis alyque sibi Frangilem Dentibus. si
 nequam manum in mensa naribus emungendis vel carni

nuda se alpende apponit. vel manum ipsam ad vestimenta
deleget. cavendum quoque est, ne quis ante Faciem
circumstantium Fratrum pro alijs necessarijs quae a
Fratribus traditis sunt manum super mensam extendat,
eorum cibum cum manibus seu habitu suo tangat.
se intendit se hanc panis sectori seu vesti communi non
est sine interpositione loci applicandus. munditia
mensae requirit, ut mensale nequaquam. Frequenti
vel superflua delectatione culti vel manuum debet se hunc
periculis maxime dentibus nullatenus exponendum. Foedum
et vile magis est manubergia Fratrum communita dentium
Fricatione Foedere. Temperantiam manducandi ait hugo.
intelligimus in eo, quod si homo brachium et non cum nimia
Festinatione comedit. Festinato in inchoatione et propectione
attenditur, quando videlicet in initio mensae statim absque
orationis alicuius pro ambulo ad cibum manus extenditur,
aut cum quadam voracitate comeditur, si prius cibum ori
ministras quam alio sumpto fuerit exorditus. ceterum
per morosam comestionem congregationem de hinc ad
mensam, aut si quando extra conventum bibitur, iuxta prohem
moram contrahere non est Decens. hinc per sayrientem sobrius dicit
causa prior causa dicitur sine in comedendi et bibendi
Frequentia servanda est. Diligenter temperantia dicitur sine
dicitur sine. sane post refectonem ad prohem redire, aut
per diem in domo ex vitiosa consuetudine, aut quod heptius
est post completorium bibere, non mediocri vitio notam
habet. honestius ad mensam quantum indiget bibis quam
bibendo per diem maximo morum geris. sed comedat et
bibat unusquisque pro sua arbitrio voluntate, quantum
necessitati sua melius sibi nota quam aly videri potest.
nam si quidem extra duas vias in die nisi necessitate
cogente in domo vel extra comedere necesse est pro eodem est.

à Fragmentis et reliquis caveant, sed de pane et alijs ita
 sibi provideant, ut mensuram, ut coram se vix micam relinquant.
 in potagio tamen id sibi pauperum et temperantia gratia
 sub habentes interdum aliquid honeste relinquant. nun-
 quam pro buccella ut dicitur, panem hunc integrum
 seindant, si apud socios Fractum inveniant. Et debent
 sobrius quamdam temperantia legem in ipsis etiam
 necessarius observare.

Procius quoque decet, ut cum extraneis comedentes hon-
 :este se habeant, ut nec in cibo, nec in modo comedendi, aut in
 alijs quæ disconvenient fuerint mensam, ut est verborum
 multiplicatio, aut exterior corporis vel habitus dispos-
 :itio inhonesta possint. De irregularitate notari: circa
 cibum attendant, quod propter quantitatem aut qualitatem
 De gula vitio iudicari non possint. De primo sapiens ait.
 utere quasi homo. Fugit his, qui tibi apponuntur, ne dum
 multum manducas odio habearis. unde inter seculares non
 expedit appositam semper portionem totam comedere, aut
 penitus evacuare se ubellam. Forte id magis homines
 voracitati quam necessitati attribuant. inter cetera enim
 semper temperantia circa potum habenda est. turpissimum
 est, si de nimia potatione notentur. Religionis quoque
 insignia referens, meriboli nomen ignominiose sortitur.
 hoc vitium hominem coram Deo et hominibus vilem reddit.
 ad potum huius vitii fugiendam cavere debent, ne post refe-
 ctionem etiam vinum sepius offeratur, frequenter bibant.
 aut postquam in communi potatum est, sordum sine ver-
 gente necessitate potum in privato requirant, nec omnino
 quod potus ubi dormitur, remaneat, sabiantur, studeant
 ergo in cibo et potu sobrietatem servare, sicut servi Dei
 et religiose viventes decet, nam sicut omnes cupiditates
 carnis abstinencia respiciantur, ita omnes virtutes etiam:

Talis vitio destruentur, immundi spiritus se sibi inyeiunt
ubi amplius vident cibum et potum circa faciendum
multum attendere sibi Debetne videlicet cibos appetant
Delicatos, nam qui vinum et pinguis diligit, nunquam
in virtutum possessione habiturus, qui de religione
censeatur, modestiam Debet religionis habere, ut sibi temper-
antia speculum aliorum spectet oculum Facti sumus opundo,
angelis et hominibus. Felix abstinentia quae palato imperat
Delicatos. Debet vas celestis gratia mancipatum a saeculi
illacebris abstinere, non erubescant aquam pro vino petere
si habuerint temperando, quin potius erubescere Debet
si vinum biberint nimis. Forle. aquam requirere et minus
limphato vino vel modicum semper prohibentis necessitate
apponere Deo placeat proximum edificat, Religiosum
honestat, anima simul et corpori est salubre. ~~verum~~
verum quam huius sit Religiosis cibaria querere lautiora
et appositis non esse contentos, et de modo preparandi cibum
disponere, aut quomodo preparari, et requirere, potum
vel cibum aliquem in speciali laudare, ut Deinde
amplius apponatur, quis sane mentis ignorat, ^{hoc} esse
conueniens. moram in mensa Facere religiosum non est,
caveant ne alijs a comestione cessantibus ipsi comedendo,
vel loquendo mensam delinquant, cum non sit hominum,
sed magis procerum super mensam ruminando diutius
immorari. ad hoc ubique ut ait sanctus. Teneanda est lingua
proceps maxime in conuiuio, ne scilicet ad loquendum
superflua vel indiscrete laxetur. Taciturnitas autem iugo
inlet, epulas idcirco necessaria est, quoniam lingua quae
omni tempore ad peccatum proinde labitur, periculosis
tamen cum per terzulam inflamata fuerit ad loquendum
relaxatur. Discretionem in verbis eadem ibi per suadet rapis.
super mensam autem cum socio loqui aut eam iditerariis

Latinis ibidem verbis ubi non decet. oportet etiam Dis:
 ciplinam in corporis et habitus Dispositione servare, ut
 comedentes non a propinet supra mensam vel accubitando
 vel aliis quocumque modo inordinata se gerant. ceterum
 Religiosos de mensa aliena viventes, ibi patris familias
 in domo gerere vias, canes vel murilegos de mensa pas:
 cere benedicta, a quononnulli etiam abstinere seculares
 non congruit.

Capitulum.

De Paupertate Religiosorum.

Est etiam paupertas virtus et perfectionis integritatem
 necessaria in tantum, ut nullus sompni sine ea possit esse
 perfectus teste Domino, qui dicit in Evangelio. si vis perfectus
 esse vade et vende omnia quae habes et da pauperibus.
 cum enim supra Evangelica perfectionis consistat in excellentia
 paupertatis, credat se non apprehendisse perfectionis arcem
 qui nondum imitator perfectus factus est Evangelicae paup:
 tatis: ait namque hugo de sancto victore. quicquid perfectionis
 in Religiosis reperiri poterit, nec tamen estimetur per:
 fectionis integritas nisi diligatur paupertas. secundum autem
 duo quo quolibet Religiosum hominem movere debent
 ad amorem paupertatis, primum est Divinum exemplum,
 quod est irreprehensibile. secundum est Divinum promissum,
 quod est inestimabile. primum dicitur quod Famulum Dei ad
 amorem paupertatis movere debet, amor Domini nostri
 Iesu Christi, ipse enim fuit pauper nascendo, pauper
 conversando, et pauper moriendo. vide quale exemplum
 paupertatis tibi reliquit, ut suo exemplo efficiaris amicus

Paupertatis. pauper fuit Dominus Iesus Christus in tantum
ut non haberet hospitium, nec vestimentum, nec alimentum.
sed pro hospitio habuit stabulum. pro vestimento vilem
panniculum, pro alimento lac virginicum. item et apostolus
hanc paupertatem considerans, suspirans, exclamavit ad
Corinthios dicens. scitis gratiam Domini nostri Iesu Christi
quicquam esset dives, pro nobis egenus factus est, ut eius
inopia divites essemus. et beatus Bernardus
dicit. bonorum omnium aeterna affluentia super se habet
in caelis. sed paupertas non inveniebatur in eis, pro in terris
abundabat, et superabundabat haec species, et nesciebat homo
pretium eius. hanc itaque Filius Dei concipiscens descendit
ut sibi eam eligeret. nobisque sua estimatione faceret pretiosam.
praebuit etiam se nobis in exemplum paupertatis Dominus
noster Iesus Christus, conversando in mundo. audite omnes qui
profecti estis paupertatem. quam pauper Filius Dei
exhibuit Rex angelorum dum vixit in mundo. in tantum fuit
pauper, ut aliquoties hospitium habere non sciret. sed
cum suis discipulis extra civitatem et villas dormire
oportuit, propterea dicit beatus illi evangelista.
circumspicite omnes cum iam vespere esset, exiit in
bethaniam cum duodecim. super hoc per bo dicit glossa.
circumspicite si quis eum in hospitio suscipiet, quia tanta
erat paupertas, et ita nulli adulatus, ut in tanta urbe
hospitium non inveniret. et illa dicit. vulpes foveas
habent et volucres caelividos. Filius autem hominis non
habet ubi caput suum reclinet. De tanta paupertate
exemplis loquitur beatus Bernardus dicens. videte pauperem
Christum natum sine hospitio, racentem inter boem et asinum
in praesepio, involutum vili panniculo, fugientem in aegyptum,
sedentem in asino, pendente nudum in praesepulo, qui rigibus
Christianus, quis ille despectus, religiosus qui ad huc divitias
amat, qui paupertatem desestetur, cum videat et audiat

13

Deum Deorum et Dominum mundi, Regem cali, unigenitum
 Dei tanta paupertate sustinuisse defectum, omnem itaque
 sollicitudinem vestram proycite in eum, quoniam ipsi cura
 est de nobis, cum igitur, sit tanta Dei patris circa nos sol-
 icitudo, tanta sit sibi cura de nobis, mirum videtur, cur istis
 rebus, curiosis et defectibilibus tanta occupatione sollicitamur,
 certe alia causa non est, nisi quia affectione nostra longe
 recesserunt a Deo salutaribus, alia causa non est, nisi
 quia fervor divinae charitatis restiguit et congelatus est in
 nobis. certe si essemus, Te, venite omni nudum Christum
 sequeremur. nam homines cum magnum calorem habent
 consueverunt se denudare et exsoliare. signum magno
 frigiditatis est, in nobis, quia ita attrahimus nobis ista
 ista temporalia. o Deus meus! quomodo possumus ita
 furiosse contra te, qui exivit de terra sua, id est, de calis,
 et de cognatione sua, id est, de angelis et de Domino patris
 sui, id est, de sine patris, et factus est, non nobis pauper,
 abiectus, et despectus, et nos volumus pro eo miserum et
 foetidum mundum de relinquere, corpore quidem relin-
 quimus mundum, sed spiritus heu totum cor et tota mens
 totum desiderium nostrum occupatur, et absorbetur, a
 mundo. o famuli Dei recordate paupertatem Domini
 nostri Jesu Christi, imprimite cordi vestro paupertatem
 Patris nostri benedicti, et toto studio, toto conamine
 inherete paupertati, paupertatem Dominam amplectite,
 nec sub celo aliud pro nomine Domini velitis quam
 paupertatem. non honorem, non divitias, sed paup-
 eritatem sanctam quam vocatis cura. Firmiter observare.
 Divitias enim habere et amare infructuosum est, amare et non
 habere periculosum est, habere autem et non amare laboriosum
 est. si autem vos ad contrarium converteritis, si paupertatem
 quam professi estis contempseritis, omnium bonorum tam
 temporalium quam spiritualium egentes eritis. igitur
 nec habere Divitias nec amare utile est, securum et sceler:

Tabile et actus virtutis perfecta est. ideoque consilium Domini
Deysaupertate, quam exemplum omnem Christianum movere
Debet et accendere ad amorem paupertatis. o quam beatam
paupertatem! quam amabilem Deo, quam fecerunt Deo
in mundo reddis amorem tuum. quoniam ut ait Gregorius,
nihil habet in mundo quod diligit, nihil est in mundo quod
perhincit. secundum, quod ad amorem paupertatis nos accendere
Debet est. Divinum promissum, quod est, inestimabile. o Dives
in omnes! o bone Domine Jesu! qui potest digne verbo exprimere,
corde percipere, manu scribere illam celestem gloriam
quam huius pauperibus te laboribus promissisti. ipsi enim
paupertate voluntaria merentur gloria conditoris.
assistere. ipsi merentur intrare in potentias Domini
in illa aeterna tabernacula. in illa splendidissima mansione.
ipsi merentur fieri cives illius civitatis, cuius artifex
et conditor Deus est. tu enim ore tuo benedictio promissisti
eis dicens. beati pauperes spiritu e. non aliud est Domine
regnum colorum patris huius, qui es Rex regum et Dominus
Dominantium. te ipsum laborabis in regnum, in mercedem,
et in gaudium. ipsi te fruuntur, et in te gaudebunt et
satiabuntur. edent pauperes et saturabuntur, et laudabunt
Dominum e. amen.

Capitulum 14.

De necessitate silentij

Non mediocriter cooperatur ad perfectionem religioso
homini virtus silentij, quia sicut in multiloquio non
Deerit peccatum. sic breviter et raro loquens ad hoc
valet homo cavere sibi a peccato. pro nimia loquela
Frequenter sequitur iniuria tam Dei quam proximi.

sicut ex silentio nutritur iustitia. ex qua velut ex quodam
 arbore colligitur Fructus pacis. unde cum claustralibus
 pacis summe necessaria. valde necessarium est eis silentium.
 propterea gratia propheta virtutem silentii considerans ait.
 erit gaudium iustitiae pacis, et cultus iustitiae silentium. quasi
 diceret. tanta virtutis est. silentium, quod in homine con-
 servat Dei iustitiam et inter proximos pacem nutrit atque
 custodit. nisi homo diligentem oris sui adhibeat custodiam
 bona gratuita quae habet cito dissipat, et etiam in multa
 mala corrumpit. lingua quidem ut beatus iacobus in canonica
 epistola sua dicit, modicum membrum est, magna exaltat et
 sequitur. lingua nostra ignis est iniquitatis universitatis.
 ubi dicit glossa. quod pene cuncta facinora concitantur
 audiat hanc, in ea. multa audire atque scire, quanta mala
 ex lingua procedunt si diligenter non custodiantur. audite. ex
 lingua procedunt blasphemica, murmurationes, Dissensiones,
 periclitium, mendacium, detractiones, adulationes, maledictio,
 convitium, contentio, bonorum derisio, pravum consilium,
 rumor, iactantia, secreti revelatio, indiscreta comminatio,
 indiscreta promissio, multiloquium et scurrilitas. in veritate
 magna confusio, et maximum dedecus est. Religiosus non
 habere oris custodiam, non servare lingua disciplinam,
 cum cuncta mala per lingua iniquitatem committantur.
 certe Frustra Religiosus gloriatur de possessione virtutum
 in corde suo, qui dissipat disciplinam silentii per inque-
 tudinem multiloquii. si quis teste scripserit aputat se
 Religiosum esse non refrenans linguam suam, sed seducens
 cor suum, huiusvana est religio. o intuemini virtutem
 speculum Mariam et discite ab ea silentii disciplinam.
 si enim percurras Evangelium per pauca, et cum paucis eam
 locutam invenimus. cum quatuor tantum personis legimus
 eam habuisse sermonem, nempe cum angelo, cum Filio suo,

Cum elisabeth, et cum ministris in nuptijs. in hoc confunditur,
nostra loquacitas, quae propter summam ad multiplicationem
verborum, cum tamen magna similitudo silentij. una utilitas
est, quia inducit compunctionem. homo enim tacet, cogitat
vias suas, et locum habet cogitandi quam multum sibi
suis defectus, et ex hoc surgit compunctio. item dicit propheta
David. obmutui et filia bonis, et dolor meus renovatus est.
alia utilitas silentij est, quia demonstrat hominem caelestem
esse. argumentum quasi infallibile est, ubi si homo in theotonia
et non loquatur, theotonicum videtur, quod dignum sit theotonicus,
sicut qui est in mundo et mundana non loquitur, evidenter
demonstrat se in mundano non esse. qui enim de terra est, de
terra loquitur, ut dicitur in Evangelio. nihil autem magis
in homine religioso valet ad conservandum se sanctum, nisi vel
fugiat consortium hominum. et ducat vitam solitariam.
ille enim homo qui elevatur, iam supra statum hominum
non debet habere consolationem et consolatorem nisi solum
Deum, et ideo debet esse solitarius et tacere. ex quo enim
Deum habet pro socio non debet curare de humano consortio.
propterea dicitur Thren. 3. sedebit solitarius et tacebit,
quia levabit se supra se. sedebit solitarius inquam consortia
hominum fugiendo, et tacebit de caelestibus cogitando et
meditando, et levabit se supra se caelestem dulcedinem de-
gustando. ideoque sit sermo verber brevis, proferendus, utilis,
modestus atque humilis. non loquamur, verbum otiosum,
quia de omni verbo otioso quod locuti fuerint homines reddent
rationem in die iudicij. verbum otiosum est, ut dicit glossa.
quod sine necessitate aut utilitate proferentis atque
audientis dicitur. semper igitur melius et utilius est,
tacere quam loqui. quia dicit sapiens. locutum me
esse aliquando perhibuit, taceuisse vero nunquam.

Cayrolis.

De
Perfecta Dei charitate.

ad mortificandum enim vitia, ad proficiendum in gratia,
ad consequendum omnium virtutum perfectionem summam,
nihil potest dici melius, nihil excogitari utilius charitate
potest. propterea dicit Prosper in libro de vita contemp:
habita. charitas est vita virtutum, mors vitiorum, et sic ut
fluat cera a facie ignis, sic pereunt vitia a facie charitatis.
tanta siquidem virtus est charitas, quod ipsa claudit infernum,
sola aperit caelum, et sola Deo amabilem reddit. tanta virtus
charitas est, quod ipsa sola inter virtutes virtus nominata
est. quam qui habet, dives, locupletus et beatus est. quam qui
non habet, pauper, mendiculus et miser est. unde super illis
verbo ad corinthios. si charitatem non habueris. dicit glossa.
attendite quanta sit charitas, quae si desit. frustra habentur
caetera. si autem ad se habentur, omnia. quam qui habere ceperit,
spiritum sanctum habebit. et beatus Chrysostomus dicit. si
virtus nos ad beatam vitam ducit, nihil esse omnino virtutem
affirmaverim nisi tantum summum Dei amorem. cum igitur
charitas virtus tanta sit, pro cunctis virtutibus charitati
insistere debet, et non cui libet charitati, sed ei solum qua
Deus diligitur, super omnia et proximis ipsi Deum. qualiter,
autem Creatorem nostrum diligere debeamus, ipse nos docet
in Evangelio dicens. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde
tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua. intendite si-
lenter quam dilectionem requirat a nobis. vult certe
amantissimus nos, ut amoris sui deus corda nostra, totam
animam, et totam mentem, sic, ut in cordibus et animabus nostris
nullus omnino eum aliquam partem possideat. quid ergo
facies, ut certe Dominum Deum tuum ex toto corde diligas. quo-
modo ex toto corde. audi beatum Iohannem Chrysostomum dicens. ex toto

21
Corde Diligere Deum est, ut ad nullius rei Dilectionem magis
sit inclinatum cor tuum quam Dei. si autem in aliquo huius
mundi animus et amor cordis sui sit, iam non ex toto corde
Deum Diligis. unde et Augustinus dicit. minus te amat, qui
tecum aliquid amat. si autem aliquid amat, ex cuius Dilectione
in amore Dei non proficiat, iam non ex toto corde Deum
Diligis. et si quis Diligis pro cuius amore ea, quae Christo
Tenentis negligis, iam non ex toto corde Diligis. Dilige itaque
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, non solum ex toto corde,
verum etiam ex tota anima Diligendus est Dominus Iesus
Christus. quomodo ex tota anima! audi beatum Augustinum
Docentem te. ex tota anima inquit Dominum Diligere, est
ipsum Diligere ex tota voluntate sine contrarietate. certe
tunc ex tota anima Deum Diligis, quando non quod tu vis, non
quod mundus consulit, non quod caro suggerit, sed quod Dominum
Deum tuum si vis velle sine contradictione libenter Facis. certe
tunc Deum ex tota anima Diligis, quando pro amore Iesu
Christi animam tuam si necesse fuerit morti libenter
exponis. si autem in aliqua istorum negligens fueris, iam
non ex tota anima Deum tuum Diligis. Dilige ergo Dominum
Deum tuum ex tota anima tua, et conforma voluntatem
tuam voluntati Divinae in omnibus. et non solum ex tota
anima, sed etiam ex tota mente. audi iterum beatum
Augustinum te Docentem. ex tota inquit mente Diligere
Deum, est Diligere eum ex omni memoria sine oblivione
amen.

Capitulum 16.

De
Finali perseverentia

Postquam omnium virtutum adeptus est, quis principium

esse tamen in conspectu Dei apparatus gloriosus, nisi virtutum
 consummatione ad se perseverantia. quia nullus omnino mor-
 talis quantumcunque perfectus, est laudandus in vita sua
 nisi prius hoc totum huiusmodi inchoavit, bono et Felice Fine
 concludat. unde beatus Bernardus dicit. tolle perseverantia
 nec obsequium, nec beneficium, nec gratiam, nec laudem
 fortitudinem, nec stabilitatem, parum enim valet hominem fuisse
 religiosum, sive fuisse humilem et patientem, fuisse
 Deo et hominibus continentem, Deum dilexisse et ceteras virtutes
 habuisse, nisi adesse perseverantia. cum enim omnes
 virtutes currant, sola perseverantia accipit bravium.
 quia non ille qui incipit, sed qui perseveraverit salvus
 erit. unde Johannes Chrysostomus dicit. quae utilitas seminum
 florentium et portea tabescentium, quasi diceret
 penitus nullas si igitur bonorum operum habes virtutes,
 in his persevera, in his profice, in his usque ad mortem viril-
 iter Christi agem militiam, ut cum extrema dies finisque
 vita advenit, pro gressu tuo et mercede laboris, detur
 tibi corona gloria et honoris. unde Jesus Christus allo-
 quitur te in apocalypsi dicens. esto fidelis usque ad
 mortem et dabo tibi coronam vitae. haec corona nihil aliud
 est, quam praemium vitae aeternae. ad quam ad ipsam
 inflammas te debet desiderium omnium Christianorum.
 est enim tam magna, ut nullus omnino eam estimare possit.
 sicut dicit beatus Gregorius, tam multa ut nullus eam
 sinumerare queat, est denique tam longa et durabilis,
 ut nunquam terminari et finire possit. ad hanc mercedem
 ad hanc coronam invitante dilectissimus Jesus Christus in
 canticis canticorum dicens. veni de libano sponsa mea,
 veni de libano coronaberis. surge ergo amica Dei sponsa
 Jesu Christi, columba sponsa aeterni, veni et prospera ad
 nuptias Filii Dei. quia tota caelestis curia expectat te.
 quia omnia parata sunt. est enim paratus speciosus serenus

Tuus ut tibi seruiat et nobilis cibus preciosus et delectabilis
reficiat te societas dulcis et inamiciabilis ut tibi congaudeat.
Surge ergo et prospera festinanter ad mystrias. quia ibi
est paratus seruus preciosus ut tibi seruiat. iste seruus
non est alter nisi cibus angelicus, imo ipse aeternus Dei
Filius, qui de se ipso testatur dicens in evangelio amen
Dico vobis quia praeparat se et faciet illos discumbere
o quam magna gloria tunc erit pauperibus quando mi-
nistrium habebunt Filium Dei et summi regis et totum
conventum exercitus regni caelestis. ipse enim Dei Filius
mensam propositam manibus posuit, sicut ipse de se in
evangelio testatur dicens. ego disposui vobis sicut disposui
mihi patrem meum regnum, ut edatis et bibatis super
mensam meam in regno meo. o quam suavis et delectabilis
est cibus ille quem praeparavit in dulcedine sua pauperi
Deus. o quam beatus est ille, qui in regno caelorum panem
manducabit illum, qui in clybano virginis uberi coctus
est igne sancti spiritus. si quis manducaverit ex hoc pane
vivet in aeternum. sicut kibo, talis pane cibabit et reficiat suos
electos rex caelestis in mensa sua, sicut in libro sapientiae
dicitur. angelorum esca nutriti et populum tuum,
et paratum panem de caelo praeparasti tui sine labore
omne delectamentum in se habentem et omnis saporis
suavitatem, et deserviens uniuscuiusque voluntati.
ecce talis est refectio divina mensae. et nihilominus
parata est tibi societas dulcis et inamiciabilis ut tibi
congaudeat. illi enim erit Jesus cum Patre et Spiritu
sancto. illi Maria cum Florigera exercitus virginum.
illi et apostoli, martyres, confessores, et omnium electorum
caelestis exercitus. miserabilis propositus, qui tam nobilissima

Societati non fuerit sociatus, valde mortuum habet
 desiderium qui huic societati iungi non desiderat. si
 enim singula bona delectabilia sunt cogita mente quam
 bonum sit illud delectabile, quod continet inuenditalem
 omnium bonorum. si bona est vita creata, quam bona
 est vita creatrix. si iucunda est salus facta, quam iucunda
 est salus qua fecit omnem salutem, qui hoc bene fructus,
 quid erit illi, et quid non erit. certe quidquid vellet hoc
 erit tibi, quidquid nollet hoc non erit. ibi qui ipse exunt
 bona corporis et animae. quae nec oculus vidit, nec
 auris audivit, nec cor hominis intellexit. ama unum bonum,
 in quo sunt omnia et sufficit. Desidera simplex bonum,
 quod est omne bonum et satis est. ibi est quodamas, quod
 desideras. si te delectat pulchritudo, fulgebunt iusti sicut
 sol. si delectat longa et salubris vita, ibi est sana aeternitas.
 quia iusti in perpetuum vivunt, et salus iustorum aeterna.
 si te delectat satietas, satiabimur cum apparuerit gloria
 Dei. si ebrietas, inebriabimur ab ubertate domus tuae. si
 te delectat dulcis melodia, ibi angelorum chori concinunt
 alleluia laudantes. si te delectat amicitia, ibi sancti
 diligunt Deum plus quam se ipsos, et Deus diligit suos
 plus quam se ipsos. si concordia delectaris, omnibus illis
 erit una voluntas, quia nulla erit tibi nisi Dei voluntas.
 si te delectat honor et divitiae, Deus servos suos bonos
 et fideles super multa constituit, imo filii Dei vocabuntur.
 et erunt tibi ipsi heredes Dei. illi quidem heredes Dei,
 coheredes autem Christi, quale autem vel quantum
 gaudium ubi tale actualiter est bonum. certe Domine
 Iesu nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis
 ascendit in hac vita quantum amabunt te beati, et de te

gaudebunt in illa beata vita. quantumcumque quisque
Deum amat, tantum ibi Deo gaudebit. ergo hic multum
ama, ut multum gaudeas. creta in te amor Dei, ut ibi
plene possideas gaudium Dei. meditere, mens tua.
loquatur, inde lingua tua. amet illud cor tuum, sermo:
cine tu, os tuum. experia illud anima tua, fida illud
caro tua, Desideret tota substantia tua, donec intres
in gaudium Dei tui. donec venias ad amplexus dilecti
tui. donec introducat te in thalamum sponsus tuus,
qui cum Deo Patre et spiritu sancto vivit et regnat Deus
per omnia saecula saeculorum amen.

Capitulum 17.

Summa totius huius operis.

Vias tuas Domine demonstra mihi, et semitas tuas edoce
me. obsecro te Deus meus doce me vias bonae vitae pro
salute animae meae. ana ne sciri et non nihil resistari,
hoc tibi salubrius est, et utilius quam laudari ab hominibus.
benevolus sis omnibus bonis et malis et nulli onerosus.
custodi cor tuum ab evagatione, os tuum ab otiosa locutione,
et ceteros sensus sub rigore disciplinae. Dilige solitudinem
et silentium, et invenies quietem magnam et conscientiam
bonam. ubi enim multitudo, ibi frequenter strepitus
et magna distractio cordis est. elige pauperiorem
et simpliciter, et cum pauperis sis contentus, et non
facile murmura bis. Fuge homines et saeculi rumores,
quia non potes esse satis Deo et hominibus, aeternis
et transitorijs. gratias age Deo semper, corde et ore qualiter
cumque tibi succedit in gravamine et dolore. nam Deus

omnia provide dispensat in mundo vero et recto iudicio
 ab aeterno. humilia te in omnibus et sub omnibus et
 invenies gratiam ab hominibus, eris quoque Deo
 acceptus et hominibus dilectus, et Diabolo fugiet cibus
 propter humilitatis virtutem sibi valde contrariam.
 in omni opere bono habeas intentionem puram ad
 placendum Deo, qui inspector cordis est, et iustos et
 puros diligit. rarissimos reprobos amicos et satrornos
 qui te premunt et vituperant, si enim recte facis et
 consideras, luctum inde acquires, nam profertur in
 bono qui obfertur in malo. labore et dolore cum gemitu
 et fletu acquiritur regnum Dei, felicitas et honoribus
 perditur, paradisus. magnum bonum Deo esse pauper:
 erem in hoc mundo propter Christum et infinitum locum
 Tenere. magna superbia est, alium se esse gradum, ad
 alta semper Diabolo suadet honores ambire, Fugere
 Deo seculum, ut cadat a sensor eius retrorsum cum ad
 breve damnatus. Filerit pauperum. minima dona
 pro magna reprobata, et eris dignus maiora accipere,
 neminem spernas, nulli noceas, afflicto et egeno condoleas,
 et nunquam te extollas. omne tempus cum Deo utiliter
 expendas, nihil enim pretiosius tempore, in quo promeriri
 potes regnum Dei in perpetuum. omnibus quoque te
 amabilem, benignum, et affabilem sine dissolutione ex
 hibere. omnia bona ad laudem Dei referas, et sine consilio
 et deliberatione nil facias. primo semper quare in opere
 tuo an Deo placeat vel displiciat, nec timore nec amore
 age contra conscientiam tuam. in dubijs ad scripturam et
 obedientiam prelati tui recurre, nec tibi ipsi nimis
 confide. prius discere tacere quam loqui, potiusque velis
 instrui quam docere. tutius est enim velle latere quam
 apparere. quaecumque ad te non pertinent de his non
 iudices. nec te in promissa vel semper pacem habeas.
 qui communia sectatur et singularia vitat magis diligetur

et citius ad bonum finem perveniet. qui tempore sine facit
quod debet, letior postea erit. revertere ad interiora
cordis tui, et claude ostia oris tui ne vagari incipias,
per varia desideria mundi consilia diaboli. nocent
mala audita, Tentant, ne ultra visa, herbanilla afa
vituperia. recede ergo ab homine iracundo, indocto,
Dissoluto, et mane in silentio cum Deo. sobrius esto in victu,
modestus in vestitu, providus in verbis, honestus in moribus,
maturus in consilio, Fortis in adversis, humilis in opprobriis,
et humilis in prosperis, gratus in beneficiis, hilaris
in Despectibus, patientis in doloribus, discretus
in omnibus agendis, Time Deum offendere in minimis
negligentibus et defectibus tuis, noli presumere in bono,
nec desperare in adversis. timor Dei facit recedere a
peccato, et sollicitat in bono opere tu bonum bene fiat.
To humile Deo committit, et quod tibi grave est, Tunc cito
portabile. usque tua impatientia multa, levis est
omnis tribulatio pro vita aeterna. vende Deo omnia
commoda tua, et dabit tibi solatia meliora gratia adveniente
in una hora. nemo ditior, nemo liberior eo, qui se ad omnia
Deo dabit, et Christum amandem illi, qui mundum cruce redemit.
Christus sit vita tua, lectio tua, medicatio tua, locutio
tua, ipse desiderium tuum, luctum tuum, tota spes tua
et merces tua. si aliud quæris quam iurare Deum, Damnum
patieris et requiem non invenies. servire carni mors,
cibus vermium, nidus demonum, vita peccatorum,
Fomes morborum, corruptio corporum, inquinatio
morum, perditio bonorum, et acquisitio multorum
malorum ac dolorum. contra servire Deo, beatitudo
anima, sanitas corporis, prudentia spiritus, et vita
caelestis est. Dulces hymnos Deo cantat, qui in tribulatione
sua Deum semper laudat. initium et finis omnis
boni religiosi est, Deum corde amare, ore laudare,
et Fratrem suum exemplo edificare. Zachaeus Frater. 13.

Descende de altitudine secularis scientiae, veni et discite in
 schola Dei viam humilitatis, mansuetudinis, et patientiae,
 per quam possis Christo docente ad aeternam beatitudinis
 gloriam securi pervenire. ama pauperetatem, sis vi-
 libus contentus. bonis semper, acibus iugiter intentus.
 cave multiloquium studeas filare, Deum omni tempore
 pro oculis habere. auriem amylectere, gulam refran-
 nando. Fratrumque convivio seigniter sectando, gaudere
 cum gaudentibus, cum flentibus, et dolere. humilibus
 consentiens, maiores honorare. in omnibus obediens, et alios
 parebis. charitatem in super, cum omnibus tenetis. lum-
 bos stringe lubricos Domini timore, mundans cordis oculum
 casto ut pudore. nihil servans proprium nudum sequens
 Christum. onus leve suscipiens, mundum vincens in ihm.
 passum Christum recolle corde gemitendo, quarens Dei
 gloriam nil aliud in mundo. resistendo vitis, orando
 ferventer, sacramentum sumere debes reverenter.
 humo hum mentis compagine, iram mitigando. vanaque
 colloquia solliciti vitando. Christo Trui cupiens cetera
 frequentabis. Jesum super omnia sic dulciter amabis.
 zelo Dei fervens charitatis igne, et in te peccantibus
 ignosce benigna. non pro merito sed factum, non verbum,
 sed adiectionem. Faciunt beatum amena cunctis in

Appendix

in laudem Beatissimae Virginis Mariae.

Salve.

Salve virgo virginem Stella nativina, sordido rum
 in criminum vera medicina. consolatrix hominum
 qui sunt in ruina, o vere peccaminum vere Draconina

Clav. 1831V
Manc 2, 108